

Milí přátelé,

rádi bychom vám představili koncept vzdělávacího zařízení, které může nahradit koncept běžné školy. Navíc není školou v tradičním smyslu tohoto slova (z řečtiny). Jedná se o naprosto nový, ale zároveň velmi přirozený způsob vzdělávání a výchovy, který se blíží více k původnímu způsobu, jak jsme se dříve jako lidský druh v životě učili. Jedná se o přístup velmi podobný filozofii Marie Montessori. Otevřeně pracujeme se všemi složkami osobnosti. Klademe větší důraz na rozvoj celé bytosti od fyzického těla, přes část emocionální, mentální ... až po duchovní. Podle našeho názoru i toto zamýšlela M. Montessori. V mnohých zařízeních nesoucích její jméno se tento přístup ovšem nepraktikuje, dokonce se i velmi často popírá. Některé školy se dokonce jakéhokoliv přiznání spirituality doslova bojí. My duchovní složku chápeme jako přirozenou součást bytosti, která není zatížena žádnými dogmaty, systémy přesvědčení apod. Jedná se o naši nejvyšší přirozenost, kterou každý z nás v sobě objevuje. Čím více se blížíme jejímu rozkrytí, tím lépe se nám naše přirozenost projevuje a cítíme se šťastnější, klidnější, živější a více naplněni.

Knihu jsem napsala tak, aby byla čtivá především pro děti. Dospělí mi doufám prominou jednoduchý jazyk a dětskou formu, kterými se vyjadřuji. Ke knize se dále připravují i dětské ilustrace. Ty přidáme, jakmile budou hotové. Také se může stát, že ještě najdete nějakou chybičku. V tom případě mi, prosím, dejte vědět, ať ji hned opravím. Děkuji za shovívavost.

V případě, že vás projekt zaujme a rádi byste se jej nějakým způsobem účastnili, dejte nám vědět na stránkách www.detirodinarozvoj.cz. V členské části najdete formulář, do kterého se můžete přihlásit nebo nás kontaktujte na krasnejsidnesek@gmail.com či oslovte přímo autorku podepsanou níže.

Přeji vám příjemné počtení,

Zuzka Berenika Préma
zprema@gmail.com
tel.: 603 418 814

ŠKOLA PRO MĚ

Překvapení

Ve škole mě řadí mezi tzv. průměrné žáky a nijak zvlášť mě škola nebaví. Ráno se mi obvykle nikam nechce. S mamkou se o tom téměř každý den dohadujeme. Zrovna dneska ráno jsme to probírali s oběma rodiči dost intenzivně.

Navečer se taťka vrací s rozzářenou tváří, „Lauro, mám pro tebe překvapení.“ Jsem napnutá jak struna, co by to mohlo být, ale taťka se tváří tajemně a nechce mi nic prozradit, že prý až zítra ráno. „Kdo si počká, ten se dočká.“

Ráno mně zvědavost nedá spát a budím se dřív, než zvoní budík. Vcházím do kuchyně, kde už sedí táta u ranního čaje, a škemrám: „Tati, prozrad' mi, prosím, to překvápko.“ Taťka se na mě směje

a říká, „Dobře, prozradím ti část, dnes nepůjdeš do své školy, mám pro tebe pro dnešek něco jiného, připrav se na odjezd, něco ti ukážu.“ Hurá! Alespoň 1 den bez školy! Rychle se připravuji a přitom zkouším vyzvídat, kam pojedeme. Táta mi nechce nic víc říct, a když sedáme do auta, jsem už zvědavější než ta nejzvědavější opička.

Najednou zastavujeme před nádhernou zahradou lemovanou květinami. V zahradě stojí několik krásně barevných budov nezvyklých tvarů a za zahradou začíná les. V zahradě vidím plno dětí, které se vesele baví. U vchodu si hlouček kreslí barevnými křídami na chodník pěkné obrázky. „Tati, kde to jsme?“ nemohu vydržet zvědavostí, kam mě to táta zavezl. „Ještě chvílku počkej, brzy se to dozvíš,“ odpovídá taťka, který mě rád napíná.

Přistupuje k nám dívka přibližně v mém věku, zdraví mého tátu, zkoumavě se na mě podívá, podává mi ruku a říká: „Ahoj, já jsem Anežka, ty jsi asi Laura, vid?“ Jak to, že zná mé jméno, napadá mě, ale v klidu odpovídám, „Ano, Laura.“ „Budu dnes tvou průvodkyní, Lauro,“ dodává Anežka a začíná popisovat, „právě ses ocitla v areálu našeho vzdělávacího centra. Chodí sem děti od miminek s rodiči až po dospívající a dospělé, také je tady křídlo pro seniory. Výuka dnes ještě nezačala. Kdo přijde dřív, využívá zahradu. Můžeme si hrát, kreslit, povídat, starat se o záhony nebo vytvářet něco nového. Vidiš támhle ten altán? Tam máme police se spoustou různých náradí, náčiní, pomůcek a materiálů pro venkovní činnosti.“ „A k čemu je tady ten plátěný stan?“ ptám se. „To je týpí, původní obydlí amerických prérijních domorodců. Míváme v něm různá setkání nebo si v něm rozděláme oheň, když je chladněji a chceme být venku, abychom se měli kde ohřát. Za chvíli tam proběhne ranní hudba. Chceš si zazpívat?“ Kývla jsem a vcházíme dovnitř, kde už sedí několik lidí všech možných věků, kteří ladí své nástroje, vybírají si z košíku chřestidla, zvonečky a jiné rytmické nástroje. Na malé tabuli jsou napsaná 3 čísla. Anežka nám říká, že jsou to čísla písní ze zpěvníku, které se dnes budou zpívat. Podává mi zpěvník. Týpí se brzy úplně zaplňuje, spouští hudební nástroje a začíná se zpívat. Jednu z písníček dokonce znám. Po skončení hudby míří většina dětí do hlavní budovy. Anežka se obrací k nám se slovy: „Jejda málem jsem zapomněla, promiňte, musím ještě donést do kuchyně mátu, mám teď službu v zeleninové zahradě. Půjdete se mnou?“ Otočím se na taťku, který se usmívá a pokyvuje hlavou, „Tak pojďme.“

Přicházíme k záhonům plným květin a různorodé zeleniny, kde většina druhů je pro mě naprosto neznámých. Anežka mi trpělivě odpovídá na mé všetečné otázky a vysvětluje, co všechno tady roste. Když uspokojí mou zvědavost, zamíří sebestě k vyvýšenému záhonu, vyndá z kapsy nůžku a stříhá svazeček máty. Potom mávne rukou směrem ke kruhové budově u vchodu do zahrady: „Tam je naše kuchyň a jídelna s čajovnou. Musím tam mátu donést, aby měli na dnešek čerstvou, pak ti ukážu naše centrum. Tvůj tatínek si zatím může dojít do naší čajovny na čaj, kávu nebo svačinu. Najde tam i různé časopisy a knihy ke čtení.“

Ve škole

„Než vejдем dovnitř, musím ti ještě říct, že se v budově pohybujeme v klidu a potichu, abychom nikoho nerušili. Celkově se v našem centru snažíme být jeden k druhému ohleduplní a pečujeme o věci, abychom nic nepoškodili. Zároveň dbáme i sami o sebe, abychom se cítili dobře a příjemně.“

Vcházíme hlavním vchodem do dlouhé útulné chodby. Po pravé straně jsou šatní skříňky a před nimi je několik stolečků. U jednoho z nich sedí 3 maminky, dívají se do prosklené místnosti a povídají si. „Vlevo je místnost batolat,“ vysvětluje Anežka, „maminky si tady mohou posedět u čaje a dívat se na své dětičky. Když se novým dětem po mamince zasteskne, mají ji nablízku. Většina dětí si rychle zvykne a pak tady vydrží obvykle 3 hodiny bez maminky a mamky si v té době mohou obstarat, co potřebují.“ Míjíme další místnost, kde jsou větší děti. Povzdechnu si: „To je asi školka,

že.“ Můj povzdech prozrazuje mou dlouhodobou touhu vrátit se do školky a mít možnost si zase jenom hrát. „Ukážu ti jí podrobněji později,“ odpovídá Anežka, „ted' se pojď podívat na mladší školáky.“

Nahlížím prosklenou částí do místnosti, kde je spousta dětí. Většina sedí po skupinkách na zemi u koberečku nebo kolem stolu. Každá skupinka dělá něco jiného a je vidět, že děti spolu živě diskutují. Vypadají velmi spokojeně a místnost vypadá nesmírně příjemně a útulně. Všude vidím spoustu polic plných různých zajímavých předmětů. Je mi divné, co mi to Anežka vlastně ukazuje. Kde mají tihle školáci třídu a kdy se začnou učit? Než se stihnu zeptat, už mě Anežka vede k další části. „To je naše skupina,“ říká, „můžeš jít se mnou dovnitř.“ Vcházíme do místnosti, kde děti vypadají starší, ale je v ní podobný ruch jako v předešlé. Anežka mě provází třídou, ukazuje mi pomůcky pro výuku a navrhuje, abych si vybrala něco, co bych si chtěla zkusit. Moc mě zaujal model člověka s plastovými vyndavacími vnitřnostmi. Anežka vezme kobereček, vyndá na něj model a vyzývá mě, abych si zkusila některé orgány vyndat. „Ale pozor, směje se, pamatuj, kam patří, abys to uměla složit zpátky,“ a vyndá přitom nějaké kartičky. „Můžeš k orgánům přiřadit názvy a také popisy funkcí jednotlivých orgánů. A kdybys chtěla, můžeme také vyhledat další informace v encyklopediích,“ dodává.

Činnost mě tak pohlcuje, že jsem si ani nevšimla, že si k nám přisedla sympatická mladší dívka a pozoruje, co tady tak zaujatě děláme. Když zvedám hlavu, říká: „Ahoj, říkají mi Kačka, mohu se k vám přidat a dělat to s vámi?“ Překvapeně jsem na ni zírala a najednou mi došlo, že si tady s tím hraji už asi hodně dlouhou dobu. Rozhlížím se po stěnách a objevuji hodiny, které právě ukazují čtvrt na deset. „Kdy se začnete učit?“ ptám se. „Vždyť už se učíme,“ odpovídají téměř jednohlasně Kačka s Anežkou s úsměvem. Vůbec mi to nedochází a myslím si, že si ze mě dělají legraci. „A kde máte učitele?“ Kačka hbitě odpovídá, „u okna dělá učitelka ukázkou pro támhletu skupinu 4 dětí, vidíš ji? A tam na koberečku dělá anglický učitel fyzikální pokus s 2 dětmi.“ „Páni, vůbec jsem si jich nevšimla.“ Ve třídě skutečně vidím 2 úžasně sympatické usměvavé učitele. „A to vás nechají si hrát, když vykládají látku?“ ptám se. „Počkej, a ty si myslíš, že si jen hrajeme? A nezjistila jsi právě před chvílkou, kde máš v těle játra a co je slezina a spoustu jiných zajímavých věcí o lidském těle?“ Pomalu se mi rozsvěcí v hlavě a začínám chápat, že to asi myslí vážně. Tak tohle je to jejich vzdělávací centrum? No, to se mi tedy líbí! Dochází mi, že i v té místnosti mladších školáků už se děti asi učily. To je úplně něco jiného než naše škola! Jsem naprosto unešená! No, to mě tedy baví!

Vzpomínám si, že jsem nechala taťku v místní jídelně a říkám Anežce: „Promiň, prosím tě, mohla bych ted' jít za taťkou?“ „Určitě,“ odpovídá Anežka. „Chceš, abych šla s tebou, nebo trefíš sama?“ „Zvládnou to,“ říkám a snažím se ovládat, abych šla důstojně, protože se mi chce běžet. Ještě za sebou slyším hlas Anežky, „tak až budeš chtít, vrať se zase sem, počkám tady na tebe.“

Venku to už nevydržím a utíkám tryskem za tátou. „Tati, tati, já už nechci chodit do tamté školy, chci chodit sem! Prosím, prosím, mohu se sem přehlásit?“ Taťka se na mě vážně podívá: „Můžeš, ale má to jeden háček.“ „Jaký?“ ptám se s obavou. „Musíš sem opravdu chtít chodit a rozhodnout se, že se tady budeš učit ráda sama od sebe. Bude tvójí zodpovědností, aby ses naučila všechno, co budeš v životě potřebovat. Pozor! Pokud by ses nechovala zodpovědně, musela bys jít zpátky, tam kam jsi chodila dosud.“ „Tati, já to chci určitě zkusit. Slibuji, že se budu snažit,“ odpovídám nadšeně. Taťkovi se rozzářil úsměv na tváři a mrká na mě, „tak to budeme muset navštívit místní ředitelku, ale počkej, dopiji svůj čaj. Sedni si na chvíličku.“ Sedám si vedle něj, povídám mu o všem, co jsem ted' zažila, a rozhlížím se po útulné čajovně. Střídají se tady pohodlná křesílka a gauče s polštářky na zemi a jednoduchými stoličkami. U stolků sedí několik maminek a v dětském koutku si hrají dětičky různého věku. V další části vidím jídelnu. „Pojďme,“ říká taťka, který mezitím dopil čaj. Vycházíme z čajovny po točitých schodech do patra a klepeme na dveře s nápisem Vzdělávací záležitosti.

Tatka vysvětluje, s čím přicházíme, a usměvavá paní, která vůbec nevypadá jako ředitelka v mé dřívější škole, se na mě otáčí a ptá se: „Líbí se ti Anežka?“ přikyvuji a ona pokračuje, „tak teď by bylo nejlepší, kdyby ses vrátila za Anežkou do třídy a prožila s ní nejdříve celý školní den, na konci dne si řekneme, jestli přijdeš i zítra. Anežka bude tvůj hlavní průvodce a představí ti i skupinu dětí ve věku 9-12 let, do které budeš patřit. První 2 týdny bys měla trávit všechen čas s Anežkou nebo alespoň s někým z tvé skupiny, aby byl po ruce vždy někdo, kdo tě seznámí se vším, co je pro tebe nové. Po 2 týdnech přijdeš zase za mnou a domluvíme si další postup. Zkušební doba u nás ve škole je běžně 1 měsíc, ale pokud by někdo z nás měl pochybnosti, může se i prodloužit. Během zkušební doby budeš používat šatní skříňku, poličku na věci a další místa pro hosty, po přijímacím rituálu ti přidělíme tvé vlastní. Ještě než tě pošlu za Anežkou, tak ti musím zdůraznit naše základní pravidlo: Pečuj o sebe a svůj rozvoj s láskou a pěstuj láskyplnou péči a úctu k druhým a k prostředí. Tvá skupina tě také seznámí s knihou pravidel. Budeš-li se o některém z nich chtít dozvědět více, můžeš se tady zeptat téměř kohokoliv kromě úplných nováčků. Lauro, je tady ještě jedna důležitá věc k obeznámení. My si tady všichni tykáme. Jestli chceš, můžeš mi tedy tykat, jmenuji se Klára.“ Nakonec dodává: „Pokud nemáš teď nějaké zásadní otázky či připomínky, tak můžeš jít zase vyhledat Anežku.“

První den

„Právě jsem dodělala práci se zlomky,“ vítá mě Anežka, „svačila jsi?“ Zavrtěla jsem hlavou a teprve teď mě napadlo, že jsem se ani nenapila. Anežka mě tedy zve na svačinu a přendá si cedulku se svým jménem na nástěnce do přihrádky svačina. Rychle jí oznamuji svůj záměr stát se zdejší studentkou, má radost, že bude mou průvodkyní. Také se jí svěřuji, že mám obavy z přijímacího řízení, ale hned mě ujišťuje, že já prý s tím rozhodně nebudu mít žádné potíže.

Vede mě ke stolku s ubrusem a květinami ve váze, pokládá na něj kartičku se svým jménem a na vedlejší místo nápis HOST, pak se otáčí ke kuchyňské lince, kde leží v mísách spousta ovoce a zeleniny, domácí celozrnný chléb, máslo, kokosový olej a pomazánka. „Nandej si, na co máš chuť, raději méně a můžeš si pak přidat. Neměli bychom nechávat žádné zbytky. Pokud je u něčeho uvedeno množství, neměla by sis brát víc, aby vyšlo na každého. Mohu ti nalít vodu nebo chceš raději čaj?“ Vybrala jsem si čaj, bylo na výběr z několika různých bylinek a bylinkových směsí. Anežka mi nabídla i několik různých přírodních sirupů k oslazení, ale mám radši neslazený čaj, zažene víc žízeň. „Kdo vám peče chleba?“, ptám se poté, co jsme se posadily ke stolu. „V kuchyni mají vždy týden službu 1-2 děti z každé skupiny. Jedním z jejich úkolů je pečení chleba, obvykle ho i různě ochucují, takže každý den mívá jinou příchuť. Na každého vyjde služba v kuchyni 1-2x za rok. Mám ji příští měsíc, už se moc těším. Obvykle se tam naučím nějaký nový recept, který pak uvařím naší rodině, doma to vždycky všichni ocení.“ „Jé, ty umíš vařit? To bych se také chtěla naučit.“ „To je snadné, jakmile budeš přijata, tak se můžeš na službu do kuchyně přihlásit a tam tě postupně naučí spoustu věcí.“ Mrzí mě, že tam nemohu jít hned, ale říkám si, že jakmile to bude možné, hned se do kuchyně přihlásím. U svačiny se moc hezky povídá, ale přerušuje to Anežka slovy, „už jsme tady 15 minut, měly bychom jít zase něco dělat.“ Myjeme si po sobě nádobí a Anežka navrhuje, že mi ukáže zbytek školy.

Chodba vede k obrovské kruhové místnosti, kde za sklem vidím lehátka, spoustu rostlin a bazén. Také je tady sauna s ochlazovacím bazénkem a šatny na převlékání. Chodbou procházíme do protějšího křídla, kde jsou místnosti dospívajících a část pro dospělé. Vidím výtvarný ateliér, velkou knihovnu s několika počítači, laboratoř a další studijní místnosti. V nich posedávají hloučky a většinou o něčem živě diskutují nebo něco zapisují a podobně. Na chodbě potkáváme člověka, s kterým se Anežka zvesela zdraví: „Ahoj Petře! Tohle je Laura nová uchazečka o studium. Můžeme

se podívat, jak studují dospívající?“ „Ahoj holky! Docela velká skupinka zkoumá život v rybníku za lesem. Další skupina je s Jean v týpí a připravují se na veřejné divadlo v angličtině o Severní Americe. Můžete také zajít na farmu, rádi vás provedou.“ S Petrem se moc hezky povídá a dozvídám se ještě spoustu zajímavých věcí ze života nejstarší skupiny.

Zaujalo mě hlavně to, že mají na starosti celou farmu a starají se nejen o pěstování všech rostlin a chování zvířat, ale i o stavbu potřebných budov. O všech těchto věcech také samostatně rozhodují. Každý rok vyhodnocují, co se vyplatí dělat a je to k něčemu dobré a co by bylo lepší zrušit nebo omezit.

Anežka mě vede dál, v suterénu se nachází prostorná tělocvična, hudební studio a dílna plná rozličného materiálu a nářadí k vyrábění, opravování a tvoření. Přivoláváme výtah a vyjíždíme do prvního patra, v tomto křídle bydlí senioři, kteří se rozhodli pro svůj rozvoj a aktivní život i v pokročilém věku. Mají tady každý svůj pokojík se sociálním zařízením a kuchyňským koutem a několik společenských místností. Opět vcházíme do veliké kruhové části, kde se v tomto patře nachází obrovská místnost pro sešlosti celé komunity, divadelní představení a jiné hromadné akce. Místnost vypadá úžasně vznešeně a slavnostně. Procházíme zpět do dětského křídla, kde mi Anežka ukazuje pokojíčky pro děti, které dojíždějí zdaleka, a tak ve škole přespávají, některé během celého pracovního týdne a jiné jen občas. Dospívající mají svou ubytovnu na farmě.

„Farmu a venkovní části si ukážeme později, jestli souhlasíš,“ povídá, když se vracíme do naší místnosti, kde panuje stále stejný pracovní ruch. „Potřebovala bych si procvičit příčestí minulé. Pustíš se do toho se mnou?“ No nazdar! To mě teda vůbec nebaví, ani trochu se mi nechce, říkám si v duchu. Nahlas ale odpovídám: „Jestli chceš, tak jo.“ Anežka připravuje kobereček a bere z police nějakou pomůcku. Připravuje kartičky s nadpisy a podává mi hromádku kartiček k rozřídění s vysvětlením, jak se s pomůckou pracuje. Začínám bez zájmu přiřazovat kartičky, ale postupně zjišťuji, že mě to vlastně baví. Je to úplně jiné, než v té předešlé škole. Občas si něčím Anežka nebo já nejsme jisté, tak se spolu radíme. Nakonec vše kontrolujeme podle kontrolní karty. I když jsme ledacos tvořily společně, máme ve cvičení 2 chyby. Anežka říká: „Měly bychom si to napsat správně do sešitu. Pak si to snad zapamatujeme“ a s klidem se směje. To je pro mě něco úplně nového a nepochopitelného jen tak se smát chybám. V předešlé škole jsem měla z chyb obrovský strach, učitelé nás pořád hodnotili. Když jsme dělali chyby, bylo to špatně. Pokud se někdo smál, tak jedině chybám druhých, což bylo dost nepříjemné, obzvláště pokud jste těmi druhými byli vy. Ptám se Anežky a ona odpovídá: „Když uděláš chybu, nic se neděje. Chybami se člověk učí, to je přece staré přísloví. Prostě jen potřebuješ víc cvičit. Můžeš si to zapsat správně nebo některý další den uděláš cvičení znovu, a tím se lépe učíš. Chyby tady nikdo nehodnotí, jen snahu něco se naučit.“ Zapisujeme 2 obtížné věty a začínáme sklízet pomůcku.

Až teď jsme si všimly, že si k nám přisedla učitelka, „Ahoj Lauro, říkají mi Míša a jsem hlavní průvodkyní této skupiny,“ představuje se mi s vřelým úsměvem. „Dobrý den. A prosím, vysvětlíte mi, co to znamená průvodkyně?“ odpovídám. „Lauro, my si tady tykáme, můžeš mi tedy říkat Míšo a tykat mi. Víš, my dospělí jsme tady spíše takovými vašimi průvodci, rádci a pomocníky v rozvoji. Tak si neříkáme učitelé, ale spíše průvodci. Všimla jsem si, že se vám to cvičení celkem dařilo. Chcete ukázat další obtížnost?“ Obě přikyvujeme a Míša ukazuje k polici. Dokončujeme úklid a přinášíme si další pomůcku. Míši ukázka nás vtahuje do zkoumání příčestí minulého u několikanásobného podmětu. Nikdy dřív mě nenapadlo, že bych to mohla vnímat jako zajímavé hádanky, kvízy a hry. Vydržely jsme u toho zbytek dopoledne a popsaly jsme několik stránek, i když Míša už dávno odešla pomáhat jiným dětem. Uvědomuji si, že bych to určitě v předešlé škole takhle dobrovolně nedělala a rozhodně by mě to zdaleka tak nebavilo.

Z přemýšlení mě vytrhl hlas Anežky, „Lauro, měly bychom jít na oběd.“ Vzhlížím od podložky a zjišťuji, že jsme ve třídě téměř samy. Překvapuje mě, že jsem neslyšela žádné zvonění ani jiné

upozornění. Anežka mi vysvětluje, že na oběd může každý odcházet sám v rozpětí určitého času podle osobní potřeby, prý se tak vyhneme tvoření front. Také mi vysvětluje, že tak má každý prostor pro dokončení své práce podle vlastní potřeby a cítění. „Máme tady tříhodinový pracovní cyklus, ale můžeme si ho klidně protáhnout i na delší dobu, pokud chceme,“ dodává.

Přicházíme do jídelny a skutečně tam žádná fronta není. Anežka ukazuje na pulty, „začíná to tady jídlem pro vitariány, další část je veganská a poslední vegetariánská. Chodí sem spousta lidí s různými dietami, takže bývá označené jídlo bezlepkové apod. Každý si může vybrat, co mu vyhovuje nejvíc.“ Já osobně jsem veganka, ale napadá mě, jak to tady mají děti, které jedí maso. Ptám se tedy a Anežčina odpověď zní pro mě velmi překvapivě, „Víš, maso by člověku mělo stačit jíst občas. Nepotřebujeme ho každý den a ke každému jídlu. Naši předkové ho také nejedli tak často, jak se jí dnes. Takže to necháváme na rodinách. Pokud jedí maso každý den, mohou si ho dát k večeři, a když se najde někdo, komu by u oběda chybělo, může si ho přinést z domova a ohřát táhle v kuchyňském koutku.“ Pokračuje, „Ještě tě musím upozornit, že u každého jídla je barevná značka. Jídla stejné značky si můžeš dávat na stejný talíř. Na konci ti talíře zváží a napíše k tvému účtu. Na konci každého období se pak účtuje a platí jen to, co sis skutečně dala na talíř. Táhle na tabuli jsou uvedené ceny. Neboj, není to drahé. Tady najdeš cedule s popisy surovin, které byly použity do jídel, a jejich užitku pro naše tělo. Na stěně visí recepty jídel, která si dnes můžeš vybrat. Pokud ti něco hodně zachutná, můžeš si recept opsat a udělat si jídlo i doma.“

Atmosféra u oběda působí velmi příjemně, hraje tichá jemná hudba, na některých stolech svítí svíčky, na jiných jsou květiny ve vázách. Potichu si povídáme a Anežka mi u stolu představuje několik dalších dětí z naší skupiny.

Z jídelny míříme rovnou do zahrady. Mladší děti hrají Podlézací honičku, tak se přidáváme. Panuje tady uvolněná veselá nálada. Když jsme si honění dostatečně užily, ukazuje mi Anežka lesní část, ve které jsou skvělé prolézačky, lanové dráhy, domečky, stromové houpačky a všechny možné další výmysly. Anežka mi vysvětluje, že když děti něco vymyslí a projde to odsouhlasením komunitního shromáždění, mohou si to vytvořit. Nakonec se zastavujeme ještě v zeleninové zahradě. Sedí tam u záhonků 3 starší paní, které mi Anežka představuje jako zdejší seniorky. Jsou to moc milé babičky, při pletí záhonků si zpívají a zvou nás, ať se přidáme. Běžíme pak ještě do kuchyně s ředkvemi na svačinu, tak akorát abychom stihly přijít včas na sešlost rodu.

Než jsme vešly do velké místnosti, kde sedí lidičky od nejmladšího věku až po seniory, Anežka mi objasnila, že každý člověk tady patří k určitému rodu a jeho členové si vzájemně více pomáhají a navzájem se podporují. Například dědeček Jan chodí pomáhat malému Péťovi, který právě nastoupil do školky. Anežka má svou osobní pomocnici Lucku ve skupině dětí od 12 let. Když potřebuje pomoc nebo radu, tak za ní zajde. Jakmile jsme usedly, hraje hudba a všichni začínají zpívat nádhernou píseň, kterou neznám. Pak promlouvá chlapec, kterému může být kolem 14 let, „Byl jsem dnes pověřen vedením kruhu, touto písní jsme uvítali Lauru,“ mává rukou ke mně, „která dnes přišla poprvé a chce studovat v našem vzdělávacím centru.“ Všichni v kruhu se na mě mile podívali a s úsměvy kývli na pozdrav. Chlapec pokračuje, „Z minulé sešlosti nám žádná témata nezbyla, pro dnešní den se na seznam zapsalo 7 osob s různými problémy, náměty a otázkami.“ Potom postupně vyzývá jednotlivé lidi, aby přednesli svá témata. Anežka mi špitá, že Lenka vedle něho zapisuje výsledky diskuze. Jedna babička prosí, že by potřebovala v pokoji umýt okna, hned se hlásí na pomoc 2 starší kluci. Mladší dívka by ráda uspořádala výlet do zoo a hledá starší pomocníky. O zájemce není nouze, a tak si z nich vybírá 2 do týmu. Mladší chlapec se ozývá, že má na starosti úklid chodby a stále tam někdo nechává rozházené boty u dveří. Strhne se o tom chvilková debata. Domlouvá se, že dá na dveře zvýrazněnou ceduli s nápisem „Prosíme, uklízejte boty do botníku.“ Lenka zapisuje záležitost na seznam témat pro celoškolní setkání. Podobným způsobem pokračuje sešlost asi půl hodiny, nakonec opět zpíváme a rozcházíme se ke svým dalším

činností. Připadá mi neuvěřitelně jednoduché, jakým způsobem zde řeší různé záležitosti oproti tomu, jak takové potíže probíhaly v naší bývalé škole nebo doma.

„Máš teď nějaké přání? Co bys chtěla dělat?“ vytrhuje mě z přemýšlení Anežka. „Moc ráda maluji.“ odpovídám pohotově. „Skvělé. Tak co kdybychom si namalovali model lidského těla, co jsme dnes studovali? To by zase bavilo mě!“ Nadšeně souhlasím a Anežka mě vede do prosluněné, prosklené, světlé místnosti, kde leží police s množstvím rozličných výtvarných potřeb a materiálů. Rozhodujeme se, že uděláme veliký model lidského těla s vystřihovanými orgány, které na tělo poskládáme a přilepíme tak, aby se daly sundat. Bereme si práci ven na terásku a užíváme si přitom sluníčko. Za chvíli se k nám přidávají další 3 děti, které naše činnost zaujala a tak nám to jde docela rychle od ruky. Připadám si jako v ráji, a když přichází taťka, že bychom už mohli jít domů, tak se mi ani trošičku nechce.

Doma chci hned vykládat mamce, kde jsme byli, a moc mě překvapuje její odpověď: „Lauro, to jsem moc ráda, že se ti tam líbilo. Taťka mě tam včera vzal, protože než tam může dítě přijít, musí školu vidět oba rodiče a alespoň chvíli pozorovat činnost v ní. Museli jsme si pak promluvit s paní ředitelkou a představila nám i Anežku, která tě dnes prováděla.“ Směji se: „To není fér, já musela počkat až na dnešek!“

Zkušební lhůta

Ráno se probouzím s myšlenkou, že ředitelka říkala něco o knize pravidel. Hořím zvědavostí, co tam všechno najdu a jaká jsou vlastně pravidla mé nové školy, do které chci chodit. Najednou mě zaplavuje nejistota. Co když se mi některé z těch pravidel nebude líbit?

Táta mě dnes už jen vykládá z auta před zahradou ve chvíli, kdy už se kolem týpí zpívá. Mezi prvními potkávám Anežku s Kačkou. Po zpívání se chystají na inspirační lekci. Tyto lekce bývají vždy na jedno téma po 6 týdnů. Anežka teď chodí na Evropu, Kačka jde na studium stromů. Dnes prý budou studovat dřeva a jejich použití. Jdu s ní. Vůbec jsem netušila, že je tolik různých způsobů použití dřeva. Také zjišťuji, že některé druhy bych se mohla naučit podle dřeva rozeznat. Je moc příjemné zkoušet to s hladoučkými dřevěnými hmatkami.

Když dojdu do naší místnosti, říkám: „Anežko, prosím tě, ukaž mi tu knihu pravidel, včera jsem se do ní zapomněla podívat.“ Anežka mě vede zpátky do prvního patra, do té vznešené velké kruhové místnosti, kde visí na stěnách obrazy významných osobností. Pod nimi leží stůl s dřevěnými hmatkami, s kterými jsme právě pracovali, ale i s jinými zvláštními předměty. Mezi nimi vidím nádherně zdobenou knihu. Anežka jí s úctou bere do rukou a opatrně mi ji podává. Otevírám ji a hned na první stránce vidím stejná slova, která mi včera říkala ředitelka, „Pečuj o sebe a svůj rozvoj s láskou a pěstuj láskyplnou péči a úctu k druhým a k prostředí.“ Později jsem si všimla, že stejný nápis je ve škole na mnoha místech. Anežka mi vysvětluje, že základní pravidlo obsahuje většinu dalších pravidel. Třeba mluvíme potichu, potíže řešíme laskavým způsobem, uvnitř neběháme, věci dáváme na svá místa, jen blíže popisují zákon „pěstuj láskyplnou péči a úctu k druhým a k prostředí“. Další pravidla většinou tvořily samy děti, jak postupně zjišťovaly, že některé záležitosti musí blíže ujasnit. Nacházím tam například, že když se někomu něco nelíbí nebo i když chce změnit nějaké pravidlo, může přednést a vysvětlit svůj požadavek na celoškolském setkání. Kromě jiného se dozvídám v jakém poměru se hlasuje, jakou váhu má hlas průvodce, dítěte a rodiče. Většina pravidel se mění konsensem, což znamená, že musí souhlasit všichni. Nesmírně mě to uspokojuje, protože u nás v bývalé škole děti žádný vliv na pravidla neměly, nebo když tak jen na oko. Teď už nemám potřebu číst všechna pravidla najednou, protože vím, že kdyby tam bylo nějaké nesmyslné pravidlo, tak by se dalo změnit. To je úžasné!

Anežka si mezitím vytahuje svou kartu pro tento den. "Myslela jsem na ten náš včerejší projekt a podívej, co jsem si vytáhla - "Dokončení". Tak co, půjdeme na něm pracovat?" S radostí souhlasím.

Zastavujeme se u naší místnosti a na mapku školy umísťujeme naše jmenovky na místo výtvarného ateliéru, kde od včerejška na sušáku leží náš rozpracovaný model lidského těla. Máme už nakreslenou kostru, nalepeno mnoho orgánů a rozpracovanou svalovou soustavu a krevní systém. Nesmírně nás to baví. Z druhé strany každého orgánu a soustavy popisujeme funkce a souvislosti s celým organismem. Zabýváme se tím celé dopoledne, a přestože se našlo i spousta pomocníků, práci jsme dnes nezvládli dokončit.

Každou středu odpoledne totiž probíhají kroužky umění. S Anežkou jdeme na hudbu a pak divadlo. Anežka se do těchto kroužků přihlásila už na konci minulého školního roku. Vždy se otvírají kroužky, o které byl projevem největší zájem. Zároveň probíhají třeba kroužky tance, aikida, výtvarky a textilního designu. Většinou je učí odborníci na daný obor. Chodí tam všichni, kdo se přihlásí včas, od malých dětí až po seniory. Před Vánoci a na konci školního roku centrum dělá vystoupení pro veřejnost. V lednu kroužky neprobíhají, jezdí se na hory a všichni se podílí na přípravě veřejného plesu. Před Vánoci se všichni mohou přihlásit zase do jiných kroužků, které začínají v únoru. Mohou navrhnout i nový podle svých nápadů, pokud seženou průvodce.

Na hudbě si bereme tónové hranoly, znějí jako dokonalý metalofon a každý má jiný tón. Každý z nás dostal od průvodce svůj rytmus v jakém má hrát a vzniká z toho nádherný orchestr. Nikdy jsem si nemyslela, že bych mohla v něčem tak krásném hrát. Potom používáme různé hudební nástroje, z nichž některé vidím poprvé v životě. Je to prostě nádhera!

Na divadle připravujeme hru o matce Tereze, která se bude hrát o Vánocích. Hudební kroužek k tomu má písně, výtvarný připravuje kulisy, textilní design kostýmy atd. Zatím si to úplně nedokážu představit, ale asi to bude překrásné. Do obou kroužků mě přijímají, takže se rozhoduji, že další možnosti už nebudu zkoušet a budu na ně chodit s Anežkou.

Další den ráno nemohu dospát. Už se těším, co nového ještě zjistím o našem vzdělávacím centru. Honím taťku, abychom už vyjeli. Taťka se mi směje, když zjistil, že jsme ve škole jako první. No a co. Než jsem mu ukázala bylinkovou a zeleninovou zahradu, přichází spousta dalších dětí.

3 mladší děcka z našeho rodu mi nabízejí, abych se s nimi šla podívat do lesíka na jejich domeček, který si tvoří. Vedou mě do hustého křoví, v kterém se otevírá malé prostranství. Kolem něj se krčí maličké pokojíčky z kamení, větví, slámy a dalších přírodních materiálů. „Máme tady každý svůj pokojíček a uprostřed je společný obývací," prohlašuje Madlenka. Jozífek dodává: „Podívej, máme v nich i gauč, stůl a poličky." Pokojíčky vypadají vskutku útulně, na poličkách leží vyskládané dokonce vlastnoručně vyrobené keramické hrníčky a proutěné košíčky, jako dekorace panáčkové z šustí, šišky, bobule a zajímavé kamínky. Jeník si dokonce vyrobil několik hraček z borové kůry. Jozífek mě zve na šípkovou šťávu ze studánkové vody. Sedáme si v „obývací" na dřevěná sedátka a nalévá mi šťávu z keramického džbánu s pokličkou do svého keramického hrnečku. Napadá mě, že mi tady chybí už jen víly a skřítky. Jako by mě Madlenka slyšela: „Podívej, támhle máme domov našich lesních kamarádů," ukazuje na maličkatý domeček z trávy a kapradí, ve kterém jsou figurky víl a skřítků. Žasnu, co všechno tyhle malé dětičky vyrobily. Ukazují mi ještě stromovou houpačku a lanovou lávku přes potok.

Jak se vrátíme k hlavní budově, už z dálky na mě od bylinkových záhonů mává Anežka. Jdeme spolu na hudbu i její inspirační lekci a pak do naší skupiny. Svěřuje se mi, že cítí potřebu procvičit si dělení zlomků, které jí zatím moc nejde. Obdivuji její zodpovědnost, a tak mi sděluje pro mě neuvěřitelnou věc: „Kdo je v životě zodpovědný, tak má více svobody." Tvářím se dost nechápavě, a tak mi dál vysvětluje. Člověk, který neustále pracuje na svém učení a rozvoji, více umí, a kdo více umí, má větší možnosti. Kdo pak pracuje na zlepšování svých životních záležitostí v souladu

s ostatním životem, tvoří si takový život, jaký chce. Což mi zní dost rozumně. Ještě dodává příklad ze života, „víš, dřív mě nebavilo uklízet a měla jsem s tím obrovské potíže. Vždy jsem si udělala neskutečný binec a pak jsem trávila hodiny uklízením. Byla to hrozná otrava! Pak jsem ale pochopila, že když vždy každou věc uklidím hned, nic se mi nenakupí. Postupně jsem si na to navykla a od té doby to zvládám v klidu a pohodě,“ odmlčela se. „Tak co, půjdeme spolu dělat ty zlomky?“

Pouštím se s ní tedy do dělení zlomků a musím uznat, že mě to nakonec docela baví. Míša nám představuje s pomůckami, jak dělit zlomek zlomkem, a já mám obrovskou radost, protože dřív mi to přišlo naprosto nepochopitelné, a teď mi to najednou připadá tak snadné.

Napadá mě, že bych si měla zopakovat ta přičestí minulá, ale vůbec se mi do nich nechce, asi je to zvyk z minulé školy, a tak raději nic neříkám. Do toho se ale ozve Anežka, jako kdyby mi četla myšlenky, „Lauro, co kdybychom udělaly ještě přičestí minulé, než půjdeme na náš projekt s lidským tělem?“ No nazdar! Co na to mám říct, když jsme před chvílí mluvily o zodpovědnosti, svém rozvoji a svobodě? „Hm, asi by to bylo dobré, vid?“ slyším se odpovídat. Nakonec tím trávíme čas až do svačiny a pak vyrážíme za svým projektem. Přidávají se k nám ještě 2 kluci a 3 dívky, tak nám jde práce od ruky, nicméně stejně to celé dokončujeme až v pozdních odpoledních hodinách. Taťka je moc hodný, počkal na mě v čajovně, protože jsem nechtěla bez dokončení odejít.

V pátek ráno nás pobízí anglický průvodce Trey, abychom si do projektu přidali i něco v angličtině. Připadá nám to jako dobrý nápad, a tak tím trávíme čas do svačiny. Po svačce navrhuje Anežka, že bychom svůj projekt mohly předvést ostatním. Ukazuje mi tabuli s termíny prezentací a vybíráme si čtvrtek odpoledne v příštím týdnu. Vůbec mi ještě není jasné, co to obnáší, ale důvěřuji Anežce, že mě vše objasní a prezentace se vydaří. Hodně nám pomáhala Kačka, tak jí zveme i na prezentování a všechny 3 si rozdělujeme jednotlivé části lidského těla, kdo co předvede.

Každý pátek po obědě probíhá sešlost celého vzdělávacího centra. Pokud chtějí, mohou na ní přijít i rodiče dětí a jiní dospělí, kteří patří mezi členy. Obvykle se probírají témata, která vyplynula na schůzkách rodů nebo skupin. Kromě našich rozházených bot například přišla skupinka ve věku 12-18 s informací, že u vchodu na farmu bude za týden slavnostní otevření jejich kamenného obchodu s prodejem našich výrobků, potravin, občerstvení a různých šikovných zajímavostí. Uvádí také, co vše je potřeba zařídit a zvou zájemce do týmu na přípravu slavnosti.

Při setkání si užíváme i spoustu legrace, moc se mi zdejší veselá a milá atmosféra líbí. Přijde mi líto, že už je pátek, poslední pracovní den a teď 2 dny škola nebude. Tak moc bych ji chtěla víc prozkoumat hned teď!

Víkend

V sobotu ráno vstávám mnohem dřív než obvykle. Vzala jsem si včera domů náš projekt, rozkládám ho ve svém pokoji a snažím se naučit povídání o částech těla, které jsem si vybrala k prezentaci. Zpočátku mám pocit, že to nezvládnu, ale jde mi to čím dál lépe.

Najednou se potichoučku otevírají dveře a nakukuje mamka se slovy: „Jé, ty už jsi vzhůru! Mysleli jsme si, že tak dlouho spíš, vyčerpaná ze školního týdne, a ty zatím pracuješ. To máš úkoly ze školy?“ Vysvětluji mamce, že v této škole se úkoly nezdávají, vyprávím ji o celém týdnu i o tom, jak jsme se domluvily na prezentaci a jak jsem se rozhodla trénovat. Mamka žasne a povídá: „No, to mě tedy zajímá. Mohu se příští týden přijít podívat na tvou prezentaci?“ Domlouváme se s mamkou, že přijde nejen na prezentaci, ale i na veřejné odpoledne, které bývá vždy v pondělí.

Víkend s rodinou si užíváme nádherně. Jedeme na výlet na kole, navštívili jsme zoo, ale já se

v neděli přesto nemohu dočkat školy.

Dny plynou

V pondělí ráno jsem překvapená, že v Centru vidím méně lidí. Kačka mi vysvětluje, že členové Centra pořádají mnoho exkurzí, návštěv muzeí, divadel, koncertů a jiných výletů. Dnes ráno odjížděl plný autobus do safari ve Dvoře Králové. Zůstanou tam i přes noc a vrátí se zítra odpoledne. „Jé, to by se mi líbilo! Proč jsi nejela také?“ „Byla jsem tam předloni a tentokrát jsem chtěla dát prostor jiným. Zájezd byl hodně rychle naplněn. Kromě toho jsem tento měsíc už byla na třídní expedici do Moravského krasu. Dnes už budeš ve škole týden a můžeš se také přihlásit na některý z dalších výletů.“ Kačka mě vede k tabuli, kde je seznam výletů a u některých z nich jsou ještě volná místa. Vysvětluje mi, že se mohu kdykoliv zapsat až na 3 výletní dny v měsíci. Pokud bych chtěla na nějaký další výlet, mohu se zapsat až 2 týdny před daným výletem. Prý je to proto, aby měl každý možnost si vybrat. Když chci v některém měsíci více než 4 dny, měla bych se poradit s průvodkyní naší skupiny.

Prohlížím nástěnku a najednou překvapením vykřiknu: „Jé, v příštím týdnu jsou volná místa na interaktivní výstavu o svalové soustavě! Kačko, podívej, to se hodí k našemu projektu. Pojedeš se mnou?“ Domlouváme se i s Anežkou a všechny tři se připojujeme na seznam.

Dopolední výuka neskutečně rychle utekla. Pondělky odpoledne bývá setkání skupiny, které začíná společnou hrou. Potom koluje „mluvící dřívko“, a kdo ho má v ruce, může říci cokoli, co chce s ostatními sdílet. Hodně se mluví o projektech, kterými se kdo zabývá. Zjišťuji, že skupinka kluků studuje starověké Vikingy, další skupinka dětí vypráví o expedici do Moravského krasu, která je tak zaujala, že se teď dále zabývají životem v jeskyních a krasových oblastech. Marek nám pověděl, že dokončil zkoumání Archimédových zákonů a pozval nás na svou zítřejší prezentaci s pokusy. Míša na závěr uvádí organizační informace a celá skupina zpívá anglickou píseň o částech těla, kterou nám pomohl vybrat Trey pro náš projekt.

Pondělí je úklidový den, takže pokračujeme důkladným úklidem třídy, svými službami a pak pomáháme, kde se dá. Když celý areál září čistotou a pořádkem, tvoří se kruh lidí na louce a začíná společně tančit. Kačka s Anežkou mě pobízí, abychom se přidaly, a vysvětlují, že se jedná o tance univerzálního míru, které se tančí po celém světě a vychází z tradic různých kultur. Z počátku mi to hlava nebere, ale za delší chvíli si zvykám a tancuje se mi čím dál lépe. Připadá mi to jako oslava mého prvního týdne v nové škole. Paráda! Pokaždé tak prý začíná veřejné odpoledne, na které jsou zváni všichni rodiče, prarodiče, sourozenci a přátelé centra. Pokračujeme zábavnými hrami, prezentacemi a společnou „svačinou v trávě, kdo co přinesl“. K večeru se loučíme opět písněmi a tanci, než se rozjedeme ke svým domovům.

Doma pak u večeře vykládám, jak moc už se těším na všechny ty výlety, exkurze, co zajímavého se dnes dělo, s jakými báječnými lidmi se tam setkávám, a bráška mě přerušuje výkřikem: „Já tam chci taky chodit!“ Mamka mu na to ale odpovídá: „Až budeš větší. Teď ti ještě nejsou ani 3 roky, buď rád, že můžeš být doma se mnou.“ „Tak aspoň podívat!“ žadoní bráška. „Františku, nevím, jestli by to bylo možné,“ odpovídá mamka, ale já na to: „Já myslím, že můžeš, chodí tam přece i úplně malinkaté děti. Tak pojď zítra s maminkou.“ Mamka tedy souhlasí a já se těším, že zítra všechno ukážu i bráškově.

V úterý ráno ohlašuji ve škole odpolední návštěvu mamky s bráškou. Jenže pak si všechno tak užívám, že jsem na mamku s bráškou úplně zapomněla, a tak mě odpoledne překvapuje, když mi z recepce oznamují, že tam na mě čeká paní s chlapečkem. Mamku tady totiž ještě nikdo moc nezná. Nadšeně jdu pro Anežku s Kačkou a vedeme mamku s bráškou nejdříve k oddělení pro nejmenší. František si vše prohlíží a vůbec se mu z místnosti nechce. Průvodkyně navrhuje, ať ho

tam mamka zatím nechá a podívá se, kam by mohl František chodit, až z této skupinky vyroste. Vedeme jí tedy do třídy pro děti 3-6 let a mamka je unešená pomůckami, které jí Anežka předvádí. Vypráví jí, jak chodila i do této skupiny a co všechno v té době dělala a učila se. Hned poté jí ukazuje spoustu dalších zajímavých věcí a možností, které mají děti ve třídě pro věk 6-9.

Mamča se diví, jak je možné, že se o tak nádherných věcech dozvídá až teď. Je jí moc líto, že mě nedali do tohoto centra už dříve, škoda, že o něm dřív nevěděli. Zároveň má velikánskou radost, že do něj mohu chodit alespoň teď. Moc se jí líbí, že můžeme kdykoliv pracovat venku, kde k tomu máme pěknou terásku na práci na zemi i příjemné stolečky, stoličky, police a vše, co bychom mohli potřebovat. Fascinuje jí také naše tělocvična s náradím a pěkný výtvarný ateliér. Viděla vše sice už před mým nástupem do školy, ale teď teprve si dopřává dostatek času k prozkoumání a užívá si to všechno jinak. Překvapuje jí, když slyší, že tělocvična se vlastně využívá většinou jen v zimě, nebo když prší, ale když jí pak ukážeme naše lesní „království“ a venkovní hřiště, tak už jí to vůbec není divné.

Po procházce po hlavních částech má už starost, jestli se po ní neshání František, ale ten je tak hluboce ponořen do objevování, že se rozhodne ho nevyrušovat a nechá se od nás provést ještě budovou s jídelnou. Moc se jí líbí venkovní sezení, a tak nás všechny zve na sváču. Skočila jsem jen říct průvodkyni, u které se usadil František, aby ho, pokud bude chtít k mamce, poslala ven za námi. To však Františka ani nenapadlo, a tak ho musíme přemlouvat, aby šel domů, když už má mamka pocit, že potřebuje ještě zajít nakoupit a připravit večeři.

U večeře mamka přiznává, že jí zpočátku připadalo zbytečné platit mi školné a vozit mě tak daleko, ale když to vše viděla důkladněji, nemá už vůbec nic proti tomu. Naopak zvažuje, jestli bychom si tedy mohli dovolit platit školné i Františkovi. Tatínek rozhodně souhlasí a navrhuje, aby začal chodit s maminkou hned, když se mu tam tak líbí. Říká: „Ty by sis zatím mohla alespoň trochu odpočinout, přečíst si v klidu knížku, popovídat s kamarádkou v čajovně, zaplavat si v bazénu nebo zajít třeba na masáž.“ A mamka dodává: „A až si František zvykne, mohla bych zase začít alespoň na pár hodin pracovat, aby to pro nás bylo finančně únosnější. Možná bychom se také měli zapsat do pořadníku na pobyt seniorů, ráda bych tam strávila důchod, určitě mají hodně zájemců,“ dodává se smíchem. „To je super! A až budeme velcí, budeme dál chodit do školy za vámi,“ směju se pro změnu zase já.

Změna mé školy přinesla do našeho života hodně radosti, humoru a lehkosti.

Ráno mě František budí neskutečně brzy a chce už jít. Vzpomínám si, jak jsem něco podobného udělala před týdnem tatkově. Teď mi to připadá legrační.

Jakmile vystupujeme z auta, František vybíhá rovnou směrem k místnosti pro nejmenší a o nic jiného už se nezajímá. Když dojdeme s mamkou k šatně, František je už přezutý a plně ponořený do přiřazování tvarů. Průvodkyně Eva mamce radí, aby si šla v klidu vyřídit přihlášku a ať si v pohodě posedí v čajovně. Pokud by jí František potřeboval, tak Eva vše potřebné zařídí.

Prezentace

Čtvrtek očekávám se smíšenými pocity. Ještě nikdy jsem nic podobného nezažila. Měla jsem sice ve škole referáty, ale nebylo to nic, co by mě bavilo a na čem by mi tak záleželo. Tentokrát mám za sebou vzrušující společné tvoření a přípravy prezentace, kde na každé z nás záleží, jak se vše podaří. A tak mám trochu obavy, abych něco nezkazila. Anežka s Kačkou už mají něco podobného za sebou mnohokrát a tak mě uklidňují, že se nemusím bát. I kdybych něco spletla nebo zapomněla, tak tady každý ví, jak je to napoprvé obtížné, takže mají všichni pochopení.

Prezentace se nám ale moc povedla, alespoň já z ní mám skvělý pocit. Ostatní se na konci hodně vyptávali na podrobnosti a většinu otázek jsme odpovídali s lehkostí. Jen otázka: „Jak se

ve střevech vstřebávají látky do krve a jak se oddělí část, která pokračuje střevy ven?“ nás zaskočila. Řekli jsme, že to zkusíme zjistit a pak odpověď vyvěsíme na nástěnku. Děti nám dávaly zajímavou zpětnou vazbu, na které jsme si uvědomily, v čem se ještě můžeme zdokonalit. Zjišťuji, že je to nesmírně zábavný a zajímavý způsob učení. V tomto týdnu jsem se také několika prezentací zúčastnila jako divák a dozvěděla jsem se spoustu zajímavostí.

Na páteční odpoledne jsem si rezervovala místo v bazénu. Jde nás tam z naší skupiny 6 a úžasně si užíváme vodu, vůbec jsem netušila, že by se ve vodě dalo dělat tolik zábavných věcí. V sauně si pak povídáme o všem možném, a tak se z nás stávají čím dál větší kamarádi. Před bazénem je prostorný skleník se spoustou cizokrajných rostlin a pohodlnými lehátky na odpočívání. Někdy sem prý po obědě chodí spinkat ti nejmenší. Musí to být moc fajn probouzet se třeba mezi citronovníkem a ibiškem. My tady uléháme jen na chvíli mezi prvním a druhým kolem sauny, povídáme si s pohledem upřeným do listoví tropických a subtropických rostlin.

Čas nesmírně utíká a já jsem se ještě nestihla podívat na farmu, o kterou pečují dospívající. Navíc zítra je slavnostní otevření obchůdku. Přesvědčuji tedy navečer rodiče, abychom si tam udělali sobotní výlet.

Brzy ráno mě budí bráška, nemůže se totiž dočkat, až vyrazíme. Farma se nachází kousek od vzdělávacího centra. Vcházíme pěkným, slavnostně vyzdobeným, obchůdkem s občerstvovacím bistroem. V obchůdku lze zakoupit nejen různé rukodělné výrobky, ale také farmářský jogurt, sýry, různou vypěstovanou zeleninu a ovoce. Můžeme si vybrat různé vstupné podle druhu programu. Taťka navrhuje, abychom koupili prohlídku s průvodcem, která zahrnuje dojení koz, výrobu mléčných produktů a končí výrobou svíček a předmětů z včelího vosku. Všichni souhlasíme. Průvodce nás hned vede ke kozím výběhům, jelikož dojení právě začíná. Poté co si vyzkoušíme všechny části procesu výroby kozího sýru, dostáváme ochutnávku sýrů a vydáváme se na prohlídku farmy. Naše průvodkyně, asi šestnáctiletá Isabela, nám ukazuje budovy, ohrady a jiné části, které zdejší studenti sami postavili za asistence odborníků. O všechna zdejší zvířata i okolní pole a louky se také starají převážně sami s pomocí několika dospělých, kteří jim pomáhají podle potřeby. Veškeré vydělané peníze si spravují studenti sami – část jde na náklady provozu, další část na rozšíření, za část si pořizují věci, které potřebují nebo po kterých touží. Nyní mají v plánu si za ušetřené peníze pořídit 2 koně.

V části pozemku, která je nejbližší k vzdělávacímu centru, vidíme pěkné ubytovny studentů. Na závěr se vracíme poblíž vchodu, kde je penzion pro hosty s restaurací a společenské místnosti. V jedné z nich už na nás čekají 2 dospívající, kteří mají připraveny všelijaké možnosti práce se včelím voskem. Moc nás to baví, obzvláště mamku s Frantíkem, takže se tím zabýváme alespoň 2 hodiny.

Mezitím nám dost vytrávil, tak si v restauraci dáváme bramborové knedlíky se špenátem a cibulkou, to je totiž naše oblíbené jídlo. Obsluhují nás vkusně historicky oblečení asi sedmnáctiletí číšníci. Jídlo je výtečné! Nesmírně nás překvapuje, když se dozvídáme, že šéfkuchaři je teprve šestnáct. Z farmy se nám vůbec nechce odcházet, potulujeme se ještě kolem ohrad, hladíme si ovečky a kozy a nakonec si ještě hrajeme v místním dětském koutku na dřevěných průlezkách, houpačkách, provazových mostech a lanovce.

Přijímací proces

Po dvou týdnech mám opět navštívit ředitelku školy. Nesměle ťukám na dveře. Vítá mě veselý úsměv se slovy: „Ahoj Lauro! Jak se ve škole cítíš?“ Vykládám jí tedy, jak jsem ze všeho nadšená, kolik mám nových kamarádů a na co všechno se těším. „Vidím, že se ti tady daří dobře. Co kdybychom spolu zkusily naplánovat tvůj první učební plán?“ odpovídá Klára a vysvětluje mi, že takový plán slouží k tomu, abych si ujasnila, co všechno se chci naučit. Dělají si ho všichni starší studenti, kteří jsou schopni orientovat se v učivu a naplánovat si ho. Sedli jsme spolu k počítači a Klára mě provází postupně všemi oblastmi výuky. Já vybírám, co mě teď zajímá studovat, označuji a na konci tiskneme dokument s mým plánem, který jsem si vytvořila. „Příště už takový plán zvládneš vytvořit sama,“ dodává Klára, „ale kdybys potřebovala pomoc, tak si řekni.“ V plánu jsou u každé dovednosti možnosti: představeno, procvičuji, umím. Klára mě ještě zdůrazňuje, že o ukázkách si mohu kdykoliv poprosit průvodce nebo kamarády, většinou si do týdne na ukázkou najdou čas. Někdy mi to mohou ukázat i hned. Většina věcí, které jsem si vybrala, mě nadchla, takže už se moc těším na všechny ty nové ukázky a práci.

Seznamuji se teď blíž i s dalšími spolužáky, kteří si naplánovali podobné práce jako já. Během dnů se střídají naše skupinky a společně tvořím s různými dětmi nejen z naší věkové skupiny, ale občas i s mladšími nebo staršími studenty. Postupně poznávám většinu lidí, kteří tady studují. Čím dál víc si uvědomuji, že se jedná o partu nádherných lidí, kteří se mají vzájemně rádi a navzájem si pomáhají a spolupracují na úžasných věcech. Nějak tady mizí rozdíly mezi dětmi, seniory, učiteli a rodiči. Všichni spolu jednájí s láskou v rovnosti a vzájemné úctě.

A tak konečně přichází den, kdy jsem oficiálně přijata do školy. Na celoškolském setkání dostávám tašku s věcmi, které budu jako řádný student potřebovat. Nacházím tam například samolepky se svým jménem k označení skříňky, šanonu a dalších osobních věcí. Při přijímacím rituálu mi zpívají písničku Vítej v naší rodině a pak slibuji, že budu pečovat o sebe a svůj rozvoj s láskou a pěstovat láskyplnou péči a úctu k druhým a k prostředí. V tašce objevuji i pamětní blok, do kterého si mohu dát uvítací lístky, které hned po setkání dostávám od členů školy. Některé z nich zní vtipně, jiné laskavě a některé až dojemně. Tak třeba Kačka mi píše na kartičku ve tvaru srdce: „Věřím, že budeme úžasné kamarádky,“ nebo Miky mi složil říkanku: „Pečuj o svou krásnou auru, ať všichni mají rádi Lauru,“ a uprostřed kartičky namaloval postavu se zářící auroou. Aura je pojem, který se tady ve škole běžně používá. Znamená světelné pole energie kolem těla, které někteří lidé dokonce i vidí nebo cítí. Prý ho lze i vyfotit nebo změřit některými přístroji.

Stmelení rodiny

Poté co u večere Frantík radostně žvatlá o svých zážitcích ze školičky, mamka se obrací k tatkově: „Sedím dnes takhle v čajovně a kromě jídelního a nápojového lístku jsem objevila i lístek seminářů, dílen a kurzů pro dospělé. Neodolala jsem a přihlásila se na dopolední kurz Vědomý rodič. Budeme tam postupně probírat všechny možné různé stránky rodičovství. Seznámíme se i s dalšími tématy, třeba s možnostmi jak dělat dobroty, které dětem chutnají a zároveň jsou zdravé, ale třeba i s tím, jak si jako rodič najít čas i na své koníčky.“ „To zní skvěle!“ odpovídá taťka, „Škoda, že dopoledne chodit nemohu.“ Mamka ale pohotově odpovídá: „Pořád je tam co objevovat. Mají tam i víkendové kurzy, pokud bys chtěl.“ A tak se spolu domlouvají, aby mamka něco vybrala. Druhý den přichází s tím, že nás přihlásila za 3 týdny na víkendovou dílnu pro celou rodinu.

Nastává v rodině všemi očekávaný víkendový seminář. Vůbec jsme si nedovedli představit,

jak něco takového probíhá.

V sobotu ráno přicházíme na zahradu a tam už čeká několik rodin. Průvodkyně Lenka nás vpouští do budovy ve chvíli, kdy se všech 12 přihlášených rodin sešlo. Začínáme seznamovací hrou. I když některé děti už jsem znala ze školy, ostatní členy rodin poznávám teprve tady. Pokračujeme dalšími zábavnými i poučnými činnostmi. Některé děláme všichni společně. Na jiné se rozdělujeme a rodiče mají jiný program než my děti.

Moc se mi líbí třeba běh slepých lam nebo společné aranžování kytice na jídelní stůl. Také nás učí, jak dělat domácí rodinné kruhy, na kterých můžeme řešit rodinný program, potíže, neshody nebo přinést nové nápady. Rovnou si každá rodina takový kruh tvoří a po hodině máme pocit, že u nás doma spousta věcí bude fungovat lépe.

Většina rodin si s sebou vzala spacáky a přespávají ve škole. Navečer se scházíme u ohniště a opékáme jablíčka, chleba, různou zeleninu a sýr. Potom tvoříme muziku na všemožné hudební nástroje, zpíváme si a tancujeme.

V neděli hrajeme spoustu her, které si můžeme zahrát i v rodině doma. Také spolu vaříme a u toho si pobrukuje pěkné písničky. Taťka nás rovnou přihlašuje na další víkend za měsíc, protože jsme si užili hromadu legrace nejen spolu jako rodina, ale i s dalšími lidmi. S některými rodinami jsme se tak skamarádili, že se domlouváme na další společné akce. Třeba hned příští sobotu půjdeme do lesa na houby. Jedna rodina je dokonce z naší ulice, takže se rodiče dohodli, že se budou střídát ve vození dětí do školy a ze školy. Hned v pondělí nás do školy veze jejich taťka.

Mé nejbližší kamarádky

Anežka teď už přestala být mou průvodkyní, protože školu už dobře znám, ale pořád jsme nerozlučné kamarádky s ní i s Kačkou. Obvykle se tomu říká nejlepší kamarádky, ale je to takové divné hodnotit, kdo je nejlepší. Proto říkám, že jsou to mé nejbližší kamarádky, ví toho o mně nejvíc a bývají mi nejbliž, a to nejen ve škole. Dokonce jsme si domluvily jednou týdně vzájemné návštěvy s přespáváním. Ve středu nás vždy vyzvednou ve škole něčí rodiče a přivezou nás zase ve čtvrtek ráno rovnou do školy.

Anežka má obrovskou zahradu. Užíváme si tam nádherné stromy na lezení, každá máme sídlo v jednom ze stromů a vzájemně se navštěvujeme. Jejich taťka tam udělal i skvělé houpačky a průlezky. Když je fajn počasí, tak na zahradě i spíme.

Kačka má zase psa, tak s ním chodíme na procházky do lesa. Nejraději jdeme k říčce, kde se můžeme brodit nebo na skalní vyhlídku, kde si sedneme a povídáme o zdejších zvířatech, rostlinách, skálách, našich zájmech nebo o všem možném. Za lesem se rozkládají rozsáhlé pastviny s ovci, kozami, kravičkami, a dokonce i koňmi. Majitel nám dovolil krmit koně vždy několika kousky usušeného chleba, takže tam také moc rády docházíme, i když je to poměrně daleko.

Naše mamka nás zase bere na různá zajímavá místa. Naposledy jsme byli na hřišti s lanovým centrem a vodními aktivitami. Bráška se tam celý zmáčel, ale mamka má s sebou našťestí vždycky náhradní oblečení.

Ve škole také děláme spoustu věcí společně, hlavně si obvykle vybíráme stejné výlety, i když kamarádíme i se spoustou dalších dětí.

Ničení

Jednou takhle sedím na kameni u lesíka, píše si nápady, co chci dělat příští týden, a v tom ke mně přicupitá zrzavá veverka. Prohlíží si mě zvědavýma očkama a odhopká na nejbližší smrček. Pozoruji, jak poskakuje z větve na větev, když tu náhle slyším zděšený povyk malých dětí. Vylekaně vyskočím a běžím se podívat, co se děje. „Lauro, někdo nám zničil naše domečky,“ přibíhá ke mně s pláčem malý Jeník. Honem za ním běžím! V místě, kde byl domeček, vidím hotovou spoušť. Vše je rozházené, košíčky leží na zemi rozšlapané, dokonce i keramické nádobí někdo rozbil. „Někdo to musel udělat schválně,“ říká Madlenka, „Ale proč?“ Smutně sledujeme tu spoušť a nemůžeme pochopit, kdo mohl chtít něco takového zničit. Napadá mě, že bychom to mohli řešit s někým z našich průvodců.

Hned na zahradě potkáváme Soňu, která s námi jde místo ochotně prohlédnout. Uznává, že to asi musel někdo udělat záměrně, a tak jdeme všichni za ředitelkou Klárou. „V naší škole není takováto událost běžná, takže stojím za to svolat mimořádné celoškolské setkání,“ zní pohotová odpověď Kláry.

Mimořádné setkání se svolává hned po obědě. Do všech skupin Klára vysílá posly, aby tu informaci každý dostal včas. Klára se mě a Soni také ptá, jestli jsme ochotni být detektivy pro tuto událost. Znamená to shromažďovat informace a návrhy od ostatních členů, může to celé trvat den nebo také třeba několik týdnů. Obě souhlasíme a domlouváme si, že po setkání spolu sepíšeme vše potřebné.

„Milí členové našeho společenství, stala se nám velmi nemilá věc,“ uvádí na setkání svou řeč Klára a popisuje celou situaci, jak si děti vytvořily krásné domečky a dnes před obědem našly své dílko zničené. Zdůrazňuje, že se to nemohlo stát náhodou ani nedopatřením, rádi bychom tedy věděli, co se vlastně stalo a proč. „Nejprve mě zajímá, jestli k tomu někdo další může dodat jakékoliv informace, které by pro nás mohly být důležité.“ Zvedá se asi 6 rukou, každý z nich nakonec říká, že v té době viděl někoho konkrétního pohybovat se směrem k domečku dětí. Na kruhu není zvykem uvádět jména takových osob, takže jméno pak prozradí jen detektivům. Zvedá se opět Klára a říká: „Předpokládám, že tady mezi námi dnes sedí i škůdce, který má také možnost zajít za detektivy nebo přímo za mnou osobně a celou záležitost nám svěřit. Víím, že se člověku někdy může stát, že udělá hloupost, které pak lituje. Tak prosím, zůstaňme alespoň v pravdě. Vždy je nakonec příjemnější chybu přiznat.“ S těmito slovy Klára setkání rozpouští a posílá nás za našimi původními plány.

Se Soňou ještě zůstáváme a přistupují k nám jednotliví svědkové. Je zajímavé, že nezávisle na sobě všichni viděli tutéž osobu. Jsem vázána mlčením až do konce šetření, takže vám zatím jméno prozradit nemohu, ale prozradily jsme ho Kláře, která rozhodla, že jestli za námi dnes nepřijde přiznat se, uděláme s označeným dítětem setkání, pokud možno hned zítra. Klára zve i rodiče dítěte, aby s ním seděli pro jeho podporu.

Druhý den ráno se scházíme v ředitelně. Ředitelna je totiž zřejmě od slova „ředit“, ředí se tam všechny problémy až do úplného naředení.

Klára se na dítě obrací slovy: „Sešli jsme se tady s tím, že já budu mluvit s tebou, tví rodiče sedí za tebou, abys cítil jejich podporu, a naši detektivové sedí za mnou, abychom vše zaznamenali. Vypadá to, že bys mohl vědět něco o zničení toho domečku. Co nám k tomu řekneš?“

„Nic,“ odpovídá chlapec, „vůbec jsem tam nikdy nebyl a nic o tom nevím.“

„Ráda bych tě ujistila, že se tě neptám proto, abych tě zpochybňovala, a už vůbec tady za nic nikoho nechceme trestat. Jen bych potřebovala slyšet pravdu, co se stalo a proč? Několik dětí nám řeklo, že tě včera poblíž viděly.“

„No a co, určitě si vymýšlí,“ vykřikne chlapec a dá se do pláče. Klára kývne na maminku a ta mu

vlídně pokládá ruce kolem ramen. Chlapec se usedavě rozpláče a pak se ke všemu přiznává, dokonce i k dalším menším záležitostem, které ve škole během svého krátkého pobytu vyvedl. Teď už vám to mohu prozradit, jedná se totiž o Matěje, který před necelými 2 týdny nově nastoupil do skupinky 6-9. Od té doby se stalo několik nepříjemností, kterých se Matěj přímo účastnil nebo z nich byl podezřelý. Pokračoval v usedavém pláči a vyšlo najevo, že si neumí pomoci. V předešlé škole se tak totiž chovaly děti běžně. Hádaly se mezi sebou, praly se, dělaly si naschvály. Neumí to jinak! Najednou do něho něco vjelo a ty domečky zničil.

Klára na něj mluví vlídným hlasem: „A chtěl bys to změnit? Chtěl bys pomoci s tím, aby se ti to lépe dařilo?“ Matěj mezi vzlykáním kývnul.

„Tak to je báječné!“ odpovídá Klára, „Můžeš k tomu dostat na měsíc svého osobního dospělého průvodce, který ti celou dobu bude se všemi tvými pocity pomáhat. Další měsíce ti bude podle tvé potřeby k dispozici, pokud bys potřeboval něco probrat nebo řešit. Chtěl bys to tak?“

„A kdo bude ten průvodce?“ ptá se Matěj se zjevnou obavou.

„Můžeš si vybrat asi z pěti lidí, kteří se k tomu hodí. Jedním z nich mohu být i já, ale u mě je potíže, že se občas musím s někým střídat, abych zvládla plnit i své další pracovní povinnosti. Může to být ale někdo z průvodců, který nemá osobně na starosti žádnou skupinu.“

„Tak jo,“ odpovídá Matěj, „pokud to bude někdo fajnový, koho znám.“

„Matěji, co myslíš, co uděláme s tím, co jsi vyvedl?“

„Můžu to nějak napravit?“

„Můžeš dětem pomoci postavit domečky znovu.“

„Ale to bys jim prozradila, že jsem to zničil já?“

„Můžeme to udělat i jiným způsobem. Říct jim to můžeš, až na to budeš sám připravený, až se na to budeš cítit dost silný.“

Domluvili se, že dnes bude Matějovi dělat průvodce Klára a maminka, obě mají dnes čas a snadno se tak i domluví, jak by mohli Matějovi pomoci i doma. Žádný trest samozřejmě nenastává, jen zkušební období se prodlužuje, dokud Matěj své chování dobře neovládne. Odpoledne si Matěj vybere z dalších možných průvodců.

Naše detektivní období končí, jsme zatím vázány mlčením, abychom nic neprozradily členům předčasně. Klára si myslí, že Matěj by mohl být připraven na prozrazení příští týden při celoškolním setkání.

Od druhého dne Matěje provází Petr, náš divadelní učitel, kterého si Matěj vybral z možných nabídek. Na celoškolním setkání Klára oznamuje, že šetření je ukončeno. Již víme, o koho se jedná, ale zatím nenastal čas k prozrazení. Dodává: „Děti budou potřebovat pomoc s úklidem té spouště apostavením nového domečku. Kdo jim pomůže?“ Mezi mnoha dobrovolníky se přihlásil i Matěj, aniž by byl prozrazen.

Připraven přiznat se veřejně byl skutečně až za týden. A víte, co se pak stalo?!

Děti mu nabídly, že si může postavit domeček s nimi, že mu pomohou vytvořit vlastní pokojíček.

Matěj se během měsíce úplně změnil a s dětmi se neuvěřitelně skamarádil.

Měsíční slavnost

Jedenkrát měsíčně věnujeme odpolední pondělní setkání měsíční slavnosti. Obvykle na ní představujeme i rodičům a veřejnosti něco z toho, co jsme se během měsíce naučili. Někdy jsou to ukázky z odpoledních kroužků, ale většinou se jedná o prezentace různých studijních skupinek. Míša nás požádala, jestli bychom chtěly ukázat něco z našeho projektu o lidském těle, ale omluvila jsem se jí, že se na tak veřejné vystoupení ještě necítím. Domluvily jsme se, že se zkusím osmělit někdy příště. Tentokrát jen vystavíme své práce na výstavce k prohlédnutí.

Mamka s taťkou přišli také a moc se jim líbí přednáška o Moravském krasu. Děcka mají krásně připravené fotky, videa a spoustu zajímavostí. Také dostala v krasu kus krápníku, na který si můžeme sáhnout. Farmáři, tj. skupina 12-18 let, si připravili ochutnávky z nově vytvořené dílny Od pastvy k sýru. Hned se v rodině domlouváme, že se dílny brzy zúčastníme. Malé dětičky si spolu s průvodcem hudby vymyslely vlastní písničku. Pomalu bych ani nevěřila, že tak pěknou a roztomilou písničku zvládnou vymyslet tak malé děti. Senioři nám na závěr recitují několik básní, které vytvořili v posledním měsíci, některé dámy i slzí dojetím.

Na konci oficiální slavnosti se vždy společně zpívá a tančí, vyvolá to ještě slavnostnější náladu a veselí. Připadá mi nádherné každé společné setkání zakončit hudbou a tancem. Na tanec se přesunujeme ven v každém počasí kromě deště. Prý dokonce i když leží sníh.

Protože je dnes poměrně chladno, nesedáme si ke společnému občerstvení venku na louku, ale jdeme do jídelny, kam už všechny rodiny, které něco připravily, snesly své dobroty. Někteří u nich mají i vypsání surovin a postup přípravy, tak jako to bývá v jídelně u oběda. Když něco někomu obzvlášť chutná, může si recept opsat a zkusit ho doma nebo třeba i ve škole.

Na konci odpoledne bývá ještě schůzka rodičů v jednotlivých skupinách, kde rodiče dostávají informace, co se ve skupinách děje a s čím by nám mohli být nápomocni. Ohledně rodů se mohou informovat kdykoliv na schůzce rodu, jelikož jako naši rodiče patří do stejného rodu, kde jsme my – jejich děti. Kam se hlásíme na výlety, naše služby apod. si mohou kdykoliv vyhledat na nástěnkách, takže k tomu žádné speciální informace nepotřebují.

Babička Růženka

Do našeho rodu patří i babička Růženka, která už oslavila 96. narozeniny. Dokonce je to skutečná babička Jeníka z našeho rodu, ale „babičko“ jí oslovujeme všichni, jelikož je nám velmi blízká. Na svůj věk má neuvěřitelnou vitalitu, pořád ještě pomáhá s aranžováním květin, bývala totiž květinářkou.

Nechodí se jí už moc dobře, takže vždy jen sjede výtahem a posadí se k venkovnímu stolku nebo do dílny. Děti různého věku ji moc rády pomáhají: nosí vázy, květiny, potřebné nářadí, materiál pro věnečky a jiné dekorace. Všichni se moc rádi díváme, jak jí pod rukama vznikají nádherné vazby. Na každý týden se mohou zapsat 2-3 pomocníci, kteří se přitom i učí, jak takovou nádhru vytvořit.

Blíží se svátek dušiček, který se slaví různým způsobem po celém světě, v Indii to bude svátek světél a v Severní Americe Halloween. Babička Růženka se rozhodla, že vyzdobíme školu různou dekorací z celého světa, takže tento týden s námi tvoří dušičkové věnce a svíce, indické lampionky a před hlavní školní vchod dlabeme obrovskou dýni a vyřezáváme do ní květinové ornamenty.

Moc se těším i na vánoční svátky, kdy se naučím, jak vytvořit adventní věnec. Chtěla bych tím překvapit mamku s taťkou a udělat jeden k nám domů.

Jenže nakonec mě překvapila mamka. Jednoho dne totiž přišla domů s tím, že nás přihlásila k babičce Růžence na dílnu, kde si udělá věnec celá rodina společně. Myslím, že je to nakonec lepší. Takový nádherný věnec, jaký jsme si vytvořili, totiž ještě nikdy u nás doma nebyl.

Advent

Adventní čas u nás začíná dnem dílen. Ráno hlásíme, jaké si kdo bere na starost mladší děti. Můžeme si vybrat mladší školáky nebo děti ze školky. Nabídla jsme to Madlence ze školky, ale rozhodla se jít s Anežkou, tak jsem vzala Lesněnku a jdeme všechny spolu. Dostáváme mapku aktivit, bereme si svou krabičku na výrobky a vyrábíme nejprve na tvoření z vosku. Lesněnka chce mamince vykrojit srdíčko a já se pouštím do výroby svíček. Sedíme všichni pospolu u velkého stolu

a povídáme si přitom. Odtamtud jdeme na plstění vlny, ale všechny jehly jsou obsazené, tak si zatím uděláme pár přáníček. U stolu přáníček se pro změnu zpívá.

Na každém stanovišti je jeden dospělý, ale dílny často připravili naši dospívající. Používáme totiž pro děti od 12 let raději tento termín než „puberták“. Myslím, že na ty naše to sedí líp. Chovají se k nám velmi trpělivě a dokáží nám vysvětlit, jak na to, asi lépe než dospěláci.

Také během dne vyrábím šperky ze smaltu, ozdoby z korálek, pořadač na tužky, pouzdro na brýle, nákupní tašku. Po obědě postupně přicházejí i rodiče, prarodiče a další dospělí, kteří se chtějí přidat a také vyrobit něco pěkného. Hotové výrobky dáváme každý do své krabičky a ke konci dne už mám spoustu vánočních dárků. Akce končí až v 18 hodin společným zpíváním u venkovního vánočního stromku, který jsme během dne ozdobili. Rozsvěcet ho budeme ale až od neděle.

Celý ten čas do Vánoc u nás probíhá velmi slavnostně. Každé ráno si v hlavním sále rozsvítíme svíčku na věnci, který je na stole uprostřed místnosti. My stojíme v kruhu kolem a zpíváme. Kolem věnce je spirála, kterou si během adventního času všichni postupně můžeme projít jako svou cestu pro světlo.

Vydávám se na cestu hned v prvním týdnu. Po odchodu lidí, kteří na spirálu nejdou, se místnost zatemní. Řadíme se od nejstaršího. Každý si držíme svou svíčku a sedíme u zdi místnosti. Nejstarší sedí čelem ke vchodu do spirály a může vyjít jako první. Jde téměř potmě, jen uprostřed místnosti se mihotá slabé světlo jedné svíčky. Připadá mi to jako věčnost, než vidím uprostřed rozsvěcet se další svíčku a za ní Kryštofův obličej. Pak vidím již mnohem rychleji vycházet Kryštofa se svíčkou po spirále ven. Nakonec obchází kruh a sedá si za posledního v řadě. Postupně se ve spirále jde čím dál snáze, protože po obvodu přibývá svíček. Je to moc hezký symbol: Jak se rozsvěcujeme, pomáháme druhým, aby viděli na cestu.

Hodnocení

V prosinci nám naše průvodkyně Míša říká, abychom si na sebe napsali hodnocení. Také mi vysvětluje, jak by mělo vypadat a co všechno by v něm mělo být. Ostatní děti ze skupiny ho mají odevzdat po vánočních prázdninách, ale protože jsem nová, píše ho postupně během prosince a Míša mi dává zpětnou vazbu. To znamená, že si popovídáme, jak jej napsat srozumitelně a co mi v něm chybí. Panečku, to je něco úplně jiného hodnotit se sama. Najednou musím sama přemýšlet o tom, co se mi jak daří. Byla jsem zvyklá, že mě pořád někdo hodnotí, v minulé škole to byly známky, poznámky, pochvaly apod., ale přemýšlet o tom sama se učím až teď.

Na konci ledna nám Míša slavnostně rozdala hodnocení, které jsme si sami napsali. Mám tam od ní jen zmínku, že se hodnotím dost přísně a prospělo by mi, kdybych k sobě byla shovívavější. Některé děti tam mají i delší popis toho, co jsou jejich silné stránky a na co by jim prospělo se trochu víc zaměřit.

Ples

První lednové komunitní setkání máme napilno, domlouváme totiž organizaci plesu. Každý chce přiložit ruku k dílu, vzniká mnoho týmů a skupinek, které si berou na starost jednotlivé potřebné přípravy.

Já jsem se přihlásila do týmu tomboly, který se stará o vše od vyhlášení příjmu předmětů do tomboly až po předání vyhraných cen. Mezi přípravy patří i kurzy tance, které si skutečně nenechávám ujít, abych se na ples pořádně připravila.

Konečně přišel druhý pátek v únoru, den plesu. Nejmenší děti do 9 let mají ples přímo ve slavnostním sále našeho centra a také tam dnes přespávají ve svých spacákách. Rodiče tak mají

volné odpoledne i večer a mohou si ples naplno vychutnat. Každý z naší skupiny si může vybrat, jestli zůstane s menšími dětmi nebo si užije velký ples, na kterém může být až do 21 hodin. Děti od dvanácti let se mohou účastnit plesu až do půlnoci, ples je totiž absolutně nekuřácký a bez alkoholu.

Lidé se objevují ve slavnostním oblečení, a dokonce mají i slavnostní výrazy ve tvářích. Stojíme s naším týmem u vchodu a každému, kdo má vstupenku, dáváme lístek do tomboly. Přichází nejen všichni průvodci, studenti a většina rodičů, ale také někteří naši senioři a mnoho dalších lidí z města i okolních vesnic. Někteří si i další lístky do tomboly přikupují, takže než začíná ples, zbývá nám už jen posledních 6 lístků. Po překrásném zahájení a předtančení s nimi ještě obíháme kolem a během chvilky už jsou všechny lístky vyprodané. Tombola se koná o přestávkách mezi tanečními bloky a my se v týmu střídáme, abychom si i během některých přestávek odpočali.

Služba v kuchyni

Hned po plesu začíná týden, na který se už dlouho těším. Konečně budu mít službu v kuchyni. V pondělí ráno přicházím rovnou do kuchyně, kde už mě čeká Jirka, kterému už je 16 let a je tento týden vedoucím služby. Nejprve vkládáme do trouby chléb, který připravili v neděli senioři, domlouváme si rozdělení rolí a povinností. Pak běžíme obstarat potřebné suroviny ze zahrady, ze sklepa a spížíren. Příprava svačin nám zabere jen půl hodinky a už je neseme na místa, kde si je mohou děti volně brát. Poklidíme kuchyň a pouštíme se do čištění a krájení zeleniny a ovoce na oběd. Většinu příprav děláme společně, zpíváme si u toho, dáváme si hádanky a užíváme spoustu legrace. Až na závěrečné vaření, pečení, smažení, ochucování se rozdělujeme a každý má na starosti jedno jídlo, u kterého asistuje od začátku až do konce. Na závěr opět poklidíme kuchyň, připravíme cedulky k jídlu a aranžujeme k vydávání. Zaspíváme píseň díky všemu a všem, kteří se na stravě podíleli, a jdeme se najíst mezi prvními. Za chvíli už nás čeká poklizení, doplňování jídel apod. Odpoledne ještě připravujeme svačiny, máčíme ořechy, obilí, luštěniny aj. přísady do zítřejších jídel. Na závěr ještě připravujeme těsto na chleba a dáváme naklíčit semínka.

Druhý den vše začíná nanovo. Během týdne už umím několik receptů, které chci vyzkoušet i doma. Každý den připravujeme těsto na chleba a pečeme chléb, takže to během týdne mám tak dobře nacvičené, že už se do pečení mohu klidně pustit sama. Ve farmářském obchůdku si v pátek kupuji suroviny a o víkendu pečou pro naši rodinu nejen domácí kváskový chléb, ale i ovocný koláč.

Inspirační lekce

Jak už jsem se zmiňovala, každé ráno míváme inspirační lekce. Bylo pro mě dost obtížné vybrat si svá témata, která chci navštěvovat. Lekce totiž probíhají v epochách už od prvního ročníku. Podle trojročí mají přiděleno doporučení k navštěvování, ale můžeme si i vybrat zajímavé lekce, které by mohly být vhodnější pro jinou věkovou skupinu. Já jsem vlastně několik let zameškala a teď bych nejraději navštívila všechno najednou. Lekce ale bývají jen ráno - všechny ve stejném čase. V prvních týdnech jsem si mohla vybrat každý den jinou lekci, abych se v tématech a přednášejících trochu zorientovala. Každé téma obvykle probíhá 6 týdnů, a pokud si ho vyberu, měla bych u něj celé ty týdny vydržet. Na konci bych měla mít nějakou svou formu výstupu, kterou si vyberu. Mohl by to být hezky zpracovaný sešit, prezentace, výtvar nebo třeba i skupinová divadelní hra. Zároveň ve stejnou dobu probíhají témata z biologie, historie, geologie atd.

Musela jsem tedy dost pečlivě vybírat, a stejně jsem měla pocit, že o něco zajímavého přicházím. Škoda, že lekce nejsou i o prázdninách, pak bych je možná mohla i všechny stihnout.

Nesmírně mě zajímaly lekce o savcích, takže se jich účastním právě v tyto dny. Mnohé z lekcí

probíhají přímo na farmě nebo s domácími mazlíčky našich členů, přičemž studujeme konkrétní zvířata. V rámci této inspirační epochy jedu na výlet do zoo a také nás čeká beseda o zvířatech v lese s vycházkou po stopách a doupatech lesních savců.

Příští epocha, na kterou jsem se přihlásila, bude o počasí. Bude probíhat zrovna v dubnu, takže aprílové dny nám jistě připraví nejedno překvapení, abychom měli co studovat.

Výlet do zoo

Přihlásila jsem se do týmu přípravy výletu do zoo. Nejprve vyhledáváme spojení a ceny. Zjišťujeme, že do zoo můžeme vyrazit vlakem, který patří k našim oblíbeným dopravním prostředkům. Získáváme mapu zoo a plánujeme trasu, kterou chceme projít.

Mě hodně zajímá mravenečník. Vlastně každý z nás si vybral jiného savce a rozdělujeme plán celkem na 4 trasy pro různé zájmové skupiny, tak abychom měli dostatek času zabývat se každý svým oblíbeným zvířetem. Trasy se setkávají v jednom místě v době oběda a pak se skupiny znovu rozdělují podle dalšího zájmu.

Chceme se také něco dozvědět o ošetřování zvířat, tak voláme do zoo, jestli by nám k tomu udělali přednášku s prohlídkou. Slíbili nám je od 15 hod., takže tomu trasu mírně upravujeme.

Posíláme zprávu účastníkům o všech potřebných záležitostech včetně seznamu věcí, které si s sebou mají vzít. Hlásíme výlet do kuchyně, kde nám připravují svačkové a obědové balíčky na cestu. Do kanceláře zase odevzdáváme seznam účastníků a vyzvedáváme si potřebné finance na jízdné a vstupné. V den výletu máme vše dokonale připraveno, účastníci se včas scházejí na ranní dřívější odjezd a my jim rozdáváme balíčky s jídlem.

Z dospělých s námi jde Soňa, ale drží se v povzdálí a nechá nás jednat samostatně. Na výlety totiž dospělí jezdí jen jako doprovod pro případ nouze, nijak ale nezasahují do chodu výletu. Řídíme si vše naprosto samostatně od přípravy, přes konání výletu a návrat až po zpracování a vyhodnocení získaných poznatků a dovedností.

Na cestě zpátky se nám stala nemilá věc. Nasedli jsme do špatného autobusu a nestihli jsme vlak, kterým jsme se původně chtěli vrátit. Soňa to vše pozorovala a nijak se do situace nevložit. Vyřešili jsme to ale naprosto v pohodě. Zjistili jsme si další spoj a zavolali všem rodičům, kteří na nás čekali, že přijedeme o něco později.

Z pozorování zvířat v zoo vzniklo několik pěkných referátů a projektů. Dokonce jsem si tentokrát troufla prezentovat svůj projekt o mravenečníkovi na měsíční slavnosti.

Mamčiny narozeniny

Plným proudem začíná jaro. Na zahradě rozkvetly nejdřív sněženky, ale brzy přibyly bledule, narcisy, petrklíče a mnoho dalších. Mamka bude mít brzy narozeniny. Chtěla bych jí nakreslit hezký obrázek. Domlouvám se s Míšou, že dnes budu trávit hodně času u obrázku. Chtěla bych ho totiž dnes dokončit. Venku svítí sluníčko, sedám si na lavičku s pastelovými křídami a na čtvrtku začínám kreslit keř zlatého deště. Připadá mi, že uběhla jen chvilíčka, přichází Kačka a nese mi hrnek s čajem a kus jablka: „Napij se pořádně, jsi do toho tak zabraná, že bys zapoměla svačit.“ „Ještě že mám tak dobré kamarády!“ odpovídám s úsměvem.

Nakonec obrázek dokončuji až těsně před obědem, ale zato jsem s ním náramně spokojena. Honem ho běžím zafixovat a stíhám to právě včas, abych na obědě potkala i Anežku s Kačkou.

Druhý den k tomu v dílně vyrábím pěkný rám a pak už jen dárkovou tašku. Paráda! Dárek je hotov a mamka má narozeniny až v neděli. Ráda dělám věci včas, to se pak nemusím stresovat,

že něco nestihnu.

Tašku beru domů až další den, kdy mě vyzvedává taťka. Tajně ji ukrýváme v garáži a později nenápadně propašujeme domů, do mého pokojíčku.

V neděli ráno taťka mamku poslal na dvouhodinovou masáž a my se pouštíme do díla. Vaříme oběd, pečeme dort, zdobíme stůl. Mám obavy, abychom to vše stihli, než se vrátí. Těsně jak položím na stůl poslední příbor, slyším mamčiny klíče. Honem! Sundat zástěry, vzít do rukou dárky a připravit se ke dveřím.

Mamka nám dojatě děkuje, obdivuje dárky, výzdobu a pochutnává si na dobrotách, které jsme připravili. Celé odpoledne se jen diví a vypadá nesmírně šťastně. Můj obrázek si věší do ložnice před postel, aby ho vídala každé ráno. Cítím se skvěle! Moc ráda dělám někomu radost!

Středisko péče o člověka

Od taťky dostala mamka jako dárek poukaz na Celkovou péči do Střediska péče o člověka, které také patří k našemu vzdělávacímu zařízení. Jsem moc zvědavá, co to obnáší, tak si s mamkou voucher společně čteme: „léčebné sezení; harmonizace čaker; 2 hod. vstup bazén a sauna; manikúra a pedikúra; tělový peeling; masáž a zábal; kosmetické ošetření a masáž; péče o vlasy; líčení; péče o harmonizaci dechu; 3x 2 dcl čerstvý ovocný a zeleninový džus na míru; neomezená konzumace čerstvé studánkové vody“. „To tam strávím celý den,“ směje se mamka a je na ní vidět, že jí dárek od taťky udělal obrovitánskou radost. „Říkali mi, že tenhle voucher má největší oblibu u maminek s malými dětmi. Prý je to zaručeně nejlepší odpočinek a zajistí, že se mezitím nepustíš do žádné jiné práce. Tak jsem ho vzal,“ odpovídá taťka se spokojeným úsměvem, „mnohé z těch částí si ještě můžeš volit. Třeba z masáží si můžeš vybrat klasickou, olejovou, havajskou, čokoládovou, nebo dokonce i s lávovými kameny.“

Dozvídám se, že součástí Střediska péče o člověka jsou nejen terapeuti, maséři, kadeřnice, kosmetičky apod., ale také kvalitní doktoři a sestry, výživoví poradci, poradci životního stylu, vizážistka atd.

Dodnes jsem ani nevěděla, že tam patří i můj nový doktor. Představte si, když jsem dostala horečku, nedal mi žádné prášky. Předepsal mi pít odvar z ovesných vloček, zázvorový a bylinkový čaj. Horečka mě hned přešla a nebyla jsem nemocná víc než 2 dny.

Slavnost slunovratu

Školní rok zakončujeme Slavností slunovratu. Sjeďte se na to spousta lidí z širokého okolí. Přijedou vždy i rodiče a příbuzní dětí, které jsou i hodně daleka a ve škole přespávají. Některé děti, které tady studují, dojíždějí v pondělí a vrací se domů v pátek třeba i přes 150 km. Některé zůstávají i o víkendech a jezdí pak domů na týden v měsíci, protože mají domov přes 200 km daleko. Na tuto slavnost ale přijíždějí lidé opravdu i z veliké dálky a užívají si s námi celý den, mnozí zůstávají i na víkend. Slavnost probíhá vždy v pátek nebo sobotu nejbližší ke dni slunovratu.

Každá skupina si na slavnost připravuje svůj stánek, ve kterém pak prodává všelijaké výrobky, které byly vytvořeny během roku. Doma také připraví každá rodina nějakou dobrotu, kterou pak na stánku prodáváme. V rodech si pak připravujeme různé programy, které probíhají na rozličných místech celého areálu včetně farmy.

Každý rok má 1 rod na starosti celou akci, ten pak připravuje celý program a všechno koordinuje. Také zajišťuje externí hosty - obvykle nějaké muzikanty, divadlo nebo zajímavé osobnosti. Program visí na všech důležitých místech a účastníci si opravdu mají z čeho vybírat. Samozřejmě bývá

otevřena i čajovna s jídelnou a funguje i většina služeb Střediska péče o člověka.

Ti, co zůstávají na víkend, mohou během víkendu využít všechny možnosti, které naše vzdělávací centrum nabízí. Obvykle mají opravdu pestrý víkend a mnozí místní se k nim rádi přidávají.

Ráno v den slavnosti se scházíme na východ slunce, což znamená už před 5. hodinou ranní, ale i tak se našlo poměrně dost ranních ptáčat, která přišla. Mezi nimi jsou i Anežka s Kačkou a také celé naše rodiny. Pozorujeme východ ze skalky, která je na kraji lesa. Až do vyhoupnutí slunce nad obzor sedíme všichni potichu v posvátné úctě k zrození nejdelšího dne v roce. Kolem je slyšet šumění vánku a zpěv ptáků. Jen občas se do toho ozve hlásek některého z maličkých dětí, dokonce i František dnes vydrží mlčet.

V 7 hodin je už v Centru čilý ruch. Připravují se stánky, atrakce, snídáme, tak aby v 10 hodin mohl začít program.

Oficiální program začínáme společným tancem a zpěvem a pak se už organizátoři rozcházejí zpět ke svým stánkům a atrakcím. Každý máme dohodnutý čas, kdy máme za stánek a atrakci zodpovědnost a musíme tam být. Zbytek času si můžeme užívat program s ostatními.

Čas při takových akcích nesmírně rychle utíká. Najednou je večer a člověk má pocit, že to vše bylo nesmírně krátké, ještě chtěl stihnout spoustu věcí a nestihl si popovídat s každým, s kým by chtěl. Ještěže je zítra víkend a můžeme přijít ve slavení pokračovat. Sice už nebude řízený program, ale můžeme se všichni potkat a pobýt spolu.

Sobotu trávíme hodně na farmě a v Centru. Nejdřív většina lidí společně uklízí materiály a kulisy ze včerejšího dne a přitom si zpívají. Ruku k dílu přikládají i přítomní příbuzní, jen menší děti přitom dovádějí všude kolem. Ve větší skupině je uklizeno během hodinky a pak už vznikají různé spontánní nápady a rozjíždí se aktivity všeho druhu. Někdo dostal nápad na uspořádání nedělního výletu do okolních lesů, ihned se přidávám i já se svými nejbližšími kamarády. Vymysleli jsme 3 trasy s různou náročností, které se sejdou v poledne a na konci. Každý si může vybrat podle své fyzické zdatnosti a nálady.

Konec školního roku

Rozloučení se školním rokem proběhlo vlastně už na Slavnosti slunovratu, ale i poslední den školy probíhá ve slavnostním duchu. Předává se hodnocení a odpoledne probíhá ještě poslední veřejné odpoledne tohoto školního roku, samozřejmě s hudbou i tancem.

Většina dětí pak odjíždí s rodinami na prázdniny. Máme ale v Centru i několik dětí, které nežijí se svými rodiči. Například Miki o své rodiče přišel při autonehodě, Jarka má maminku alkoholičku a tátu neznámého. Než se dostali do našeho Centra, byli v péči dětského domova. Před prázdninami visí v Centru tabulka, kam píší jednotlivé rodiny nabídky, na které své akce tyto děti rády vezmou. A děti se pak píší do tabulky, čeho by se rády zúčastnily. Většina z nich má pak poměrně pestré a příjemné léto.

Všichni také máme možnost napsat se do tabulek na letní péči o Centrum, farmu, obchod atd. Bývá o to poměrně velký zájem. Děti nad 15 let za to přes léto i dostávají peníze jako za brigádu. Většina z nás se zapisuje alespoň na týden, protože jinak by se nám asi po škole moc stýskalo.